

glemte fra begge Sider. Smidlertid skal jeg udtale mig om den saa aabent, som det i mine Tanker er fornødent.

Hvad Forslaget i sin Hæelhed, saaledes som det foreligger, angaaer, forekommer det mig, at der kan ikke være Tvivl om, at det er et aldeles ubrugeligt Stykke Arbejde. Ved Siden af staaer det Spørgsmaal, om der kan gøres, om der skal gøres, om der bør gøres Noget for at fremme denne Sag, hvis Fremme fra først af har været tilstigtet ved det Lovudkast, som for en Række af Aar tilhage fremkom i den Skikkelse, hvori det nu igjen foreligger her. Lovforslaget, som det nu foreligger, er altsaa gaaet ud fra Forhold, der ere ganske anderledes end de nuværende; det har aldeles glemt og veed ikke, hvad der siden den Tid er hændet, det veed ikke, at Loven af 19de Februar 1861 er bleven til, og det ændser aldeles ikke, hvad der i Tidsrummet fra 1850 til 1868 er foregaaet mellem Eierne og Brugerne af Fæstegods. Vi kunne dog ikke, naar vi skulle behandle denne Sag paa en alvorlig Maade, reent lade være at gøre os det klart, at der ved Siden af det Spørgsmaal, hvormegret Fæstegods der i dette Tidsrum er gaaet over til Selveiendom, staaer det Spørgsmaal, hvormegret der kunde være gaaet over til Selveiendom, naar de overmaade billige Vilkaar, som bleve tilbudte, vare blevne modtagne, og naar ikke i sin Tid en uheldig Misstemning mellem Landbrugerne selv havde været en sørgelig Hindring for at fremme en Sag, som enhver Mand, der har en levende Følelse for dens Betydning og Vægt maatte ønske at see fremmet. Jeg for mit Vedkommende skal med Glæde hyde Haanden til at faae fjernet enhverformhelt Hindring — jeg havde ikke troet, at en saadan var tilstede i den Grad, den er, eller rettere, jeg havde slet ikke troet, at den var tilstede — der endnu kan tænkes at vore op af dette enkelte foreliggende Spørgsmaal som en Opdæmning mod et godt Forhold mellem Landbrugerne i Almindelighed. Der er blevet anset over, at det, der var sat til at fremhjælpe dette Spørgsmaals Løsning, skulde have fremkaldt Forhold, der medførte en Mængde Misligheder. Ja, mine Herrer, det

er jo en given Ting, at der ikke gives Noget i Verden, selv ikke det Allerbedste, som ikke kan misbruges, og det er en Kjendsgjerning, at hvadsomhelst vi bestemme, vil det altid blive misbrugt paa den ene eller den anden Maade. At der forefalder Overgreb og Misbrug fra Eierens Side overfor Brugerne, er, naar vi tage det i sin store Almindelighed, kun parallelt med de Overgreb der finde Sted fra de Riges Side overfor de Fattige. Gaae vi bort fra Jordbesiddelsen og over til Pengene, vil jeg spørge, om ikke enhver veed, hvilke store Misbrug og Overgreb der skee paa dette Omraade, og det i et ganske andet Omfang end paa det enkelte Omraade, hvorom der her er Tale; men deraf, at Noget kan misbruges og virkelig ogsaa misbruges, følger ikke, at det absolut er slet. Efter de Oplysninger, der ere fremkomne, og navnlig i de Forhold, som det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgkreds har fremdraget, foreligger der, saavidt jeg kan skjønne, ikke noget Ulovligt fra Eierens Side; hvorvidt der ligger noget Saadant i, hvad det ærede nyvalgte Medlem (Sagd) har oplyst os om, skal jeg ikke kunne sige; Bladet, hvori det indeholdes, er først nu blevet omdeelt, og jeg har ikke endnu læst det, ligesom jeg heller ikke noigtigt har kunnet høre alle de Enkeltheder, som det ærede Medlem anførte; men selv om der er forefaldet saadanne Misbrug som de, han paataalte, troer jeg, at man, uden at træde Sandheden for nær, tør sige, at det hører til Undtagelserne, at Sligt skeer. Det, som er foregaaet paa det Gods, der her har været bragt paa Bane, forekommer mig at tyde hen paa et mindre godt Forhold fra begge Sider; hvor Skylden ligger, er det for den, som staaer udenfor, meget vanskeligt at komme paa det Rene med; men det har overrasket mig, at den hele Bevægelse, der er reist, ikke er fremkommen i Anledning af en Gaard, hvor der var en Familie, der ønskede at faae den, men saavidt jeg kan forstaae, i Anledning af en ledigbleven Gaard, som egentlig Ingen har følt sig forurettet ved ikke at være kommen i Besiddelse af; det er et Spørgsmaal, der er reist som et almindeligt Spørgsmaal i Anledning af, at en Gaard er bleven afhændet paa en Maade,